

Keski-Suomi

Loma-Suomi

KESKI-SUOMEN MATKAILUTIEDOTE

6/2016 marras-joulukuu

AJANKOHTAISTA KESKI-SUOMESSA JA MUUALLA

Keski-Suomen matkailuparlamentti pohti saunapalveluiden kehittämistä

Keski-Suomen liiton vuosittain järjestämä matkailun ajankohtaisseminaari, Keski-Suomen matkailuparlamentti, kokosi 9.11.2016 Laukaan Tupaswillaan lähes 60 matkailun kehittämisestä kiinnostunutta henkilöä. Tämän vuoden teemaksi oli valittu sauna. Aihe on erittäin ajankohtainen ja tärkeä saunamaakunnaksi julistautuneelle Keski-Suomelle. Seminaari sisälsi ideointityöpajan, jonka tuloksena sekä saunamaakuntaa markkinoivat että yksittäiset matkailuyritykset saivat eväitä saunapalveluiden kehittämiseen. Seminaarin paneelikeskustelussa lähes yksimielisesti oltiin sitä mieltä, että saunamaakunnan pääkaupunki tarvitsee yleisen saunan. Mutta minne ja miten, jää vielä hautumaan. Seminaarin materiaalit löytyvät www.keskisuomi.fi/matkailu

Keski-Suomen matkailustrategian tavoitteet päivitetty

Keski-Suomen matkailustrategian keskeisimmistä tavoitteista sovittiin vuoden 2012 Keski-Suomen matkailuparlamentin yhteydessä. Työpajatyöskentelyyn osallistui tuolloin lähes 100 alueemme matkailun parissa toimijaa. Keski-Suomen matkailuhallitus on syksyllä 2016 käynyt läpi tuolloin kirjatut tavoitteet ja tehnyt strategiaan pieniä tarkennuksia. Periaatteessa tavoitteet ovat pysyneet kutakuinkin samana, mutta eniten tilannetta on muuttanut venäläisten matkailijoiden määrän merkittävä vähentyminen. Kasvua haetaan edelleen ulkomailta mutta eri markkina-alueilta. Strategia löytyy Keski-Suomen liiton nettisivuilta [keskisuomi.fi/matkailu](http://www.keskisuomi.fi/matkailu)

- Kansainvälisten majoitusvuorokausien kaksinkertaistaminen vuoteen 2020 mennessä. Vertailulukuna tullaan käyttämään vuoden 2016 majoitusvuorokausien määrää. Tavoite vuonna 2020 on 250 000 kv. majoitusvuorokautta
- Yritykset ja seudut laativat yhteisen jakelukanavastrategian. Hyödynnetään olemassa olevia myynti- ja jakelukanavia
- Keski-Suomen markkinaosuus koko maan majoitusvuorokausista nostetaan 6.5 %:iin. Erityisesti huomio hiljaisimpien kausien myynnin lisäämiseen
- Kehitetään edelleen säänkestäviä, ympärivuotisia palveluita

Keski-Suomen tammi-syyskuun matkailijamäärissä kasvua sekä kotimaasta että ulkomailta

Vuosi 2015 oli Keski-Suomen matkailulla melko huono vuosi. Ensimmäisen kerran lähes 10 vuoteen maakunnan majoitusvuorokaudet jäivät alle 1 miljoonan. Vuodesta 2016 näyttää tulevan viimevuotista parempi matkailuvuosi. Yrityksiltä tulleiden viestien mukaan tämä vuosi on ollut myynnillisesti huomattavasti viimevuotista parempi. Yritysmyyntissä on havaittavissa piristystä, ja myös alkanut pikkujoulukausi vaikuttaa vilkkaammalta kuin vuosi sitten. Odotellaan lunta ja pakkasta, jotta ohjelmavelut, rinnekeskukset ym. pääsisivät aloittamaan kauden.

Tammi-syyskuussa Keski-Suomen majoitusliikkeissä rekisteröidyt yöpymiset lisääntyivät edellisvuodesta 3,6 %. Kasvua tuli sekä kotimaasta että ulkomailta (kts. taulukko). Ulkomaalaisyöpymisiä tuli eniten Saksasta (17 400, +16 %). Seuraavina venäläiset (15 700, -27 %) ja virolaiset (15 700, + 16 %). Kesällä 2016 (touko-syyskuu) yöpymiset (515 700) lisääntyivät Keski-Suomessa 4,2 %. Lisäystä tuli ulkomailta (69 200) 5,9 % ja kotimaasta (446 500) 3,9 %. Koko maassa yöpymiset tammi-syyskuussa lisääntyivät 1,9 %. Lisäys oli yhtä suurta kotimaasta ja ulkomailta. Tarkemmat tiedot www.keskisuomi.fi/matkailu => Tilastot

	2015, I-IX			2016, I-IX			Muutos-%		
	Yhteensä	Suomi	Ulkomaiset	Yhteensä	Suomi	Ulkomaiset	Yhteensä	Suomi	Ulkomaiset
Uusimaa	4 145 214	2 237 852	1 907 362	4 239 987	2 243 335	1 996 652	2,3 %	0,2 %	4,7 %
Lappi	1 802 040	1 109 738	692 304	1 980 821	1 201 200	759 421	8,8 %	8,2 %	9,7 %
Pohjois-Pohjanmaa	1 285 479	1 090 480	205 019	1 313 338	1 115 359	197 979	2,2 %	3,2 %	-3,4 %
Pirkanmaa	1 144 843	980 627	164 216	1 148 588	978 860	171 726	0,3 %	-0,4 %	4,8 %
Varsinais-Suomi	945 571	787 715	177 856	975 605	792 037	183 568	3,2 %	3,2 %	3,2 %
Keski-Suomi	793 028	683 741	109 287	821 350	708 813	112 537	3,6 %	3,7 %	3,0 %
Kainuu	723 831	682 319	61 512	728 195	658 444	69 751	0,3 %	-0,9 %	13,4 %
Pohjois-Savo	659 424	568 278	91 146	665 431	575 110	80 321	-0,6 %	1,2 %	-11,9 %
Etelä-Savo	589 488	482 457	127 011	590 474	468 289	124 185	0,2 %	0,8 %	-2,2 %
Etelä-Pohjanmaa	556 326	534 470	21 856	580 764	548 898	33 866	4,4 %	2,3 %	55,0 %
Etelä-Karjala	477 381	321 758	155 603	484 888	351 480	133 386	1,6 %	9,2 %	-14,3 %
Päijät-Häme	432 284	360 049	72 235	424 634	361 439	63 195	-1,8 %	0,4 %	-12,5 %
Ahvenanmaa	373 599	152 656	220 943	385 678	159 896	225 980	3,2 %	4,6 %	2,3 %
Pohjois-Karjala	397 822	319 732	78 090	370 570	317 423	53 147	-6,9 %	-0,7 %	-31,9 %
Satakunta	326 204	278 870	47 334	318 458	270 790	47 666	-2,4 %	-2,9 %	0,7 %
Pohjanmaa	349 761	280 893	68 868	307 535	248 504	61 031	-12,1 %	-12,2 %	-11,4 %
Kanta-Häme	283 557	252 027	31 530	308 972	278 861	30 111	8,3 %	9,9 %	-4,5 %
Kymenlaakso	266 453	198 898	67 557	233 722	193 314	40 408	-12,3 %	-2,8 %	-40,2 %
Keski-Pohjanmaa	121 902	108 342	13 560	128 905	118 979	11 926	5,7 %	8,0 %	-12,1 %

Onko yrityksenne jo vastannut? Keski-Suomen matkailun tulo- ja työllisyysvaikutuksista selvitys

Keski-Suomen liitto on tilannut TAK Oy:ltä matkailun tulo- ja työllisyys selvityksen, joka valmistuu vuoden loppuun mennessä. Selvitystä varten tehdään erilaisia seutukuntakohtaisia yritys- ja matkailijakyselyjä, ja etenkin yrityksiltä saatava informaatio on ensiarvoisen tärkeää matkailun merkittävyyden arvioinnissa. Tutkimustulokset antavat suuntaviivoja myös tulevaisuuden kehittämispäätöksiin ja investointeihin.

Antamanne vastaukset käsitellään *ehdottoman luottamuksellisesti* ja ne tullaan julkaisemaan yhteenvetotilastoina, joista yksittäisiä vastauksia ei ole mahdollista tunnistaa. Jokainen vastaus on tärkeä selvitettyessä matkailun aiheuttamia tulo- ja työllisyysvaikutuksia. Vastaamalla kyselyyn olette kehittämässä alueenne matkailua ja samalla myös tutkimusmenetelmiä.

Lisätietoja antaa tarvittaessa projektipäällikkö Mikko Manka, mikko@tak.fi tai 040 549 8557

Linkki avoimena 30.11. saakka: <http://kyselyt.tak.fi/s3/keskisuomimtt>

VISITFINLANDIN AJANKOHTAISTA

Suomen parhaita hyvinvointimatkailutuotteita etsitään – osallistu 11.12. mennessä!

FinRelax-ohjelma on suunnattu yrityksille, joiden matkailutuotteet soveltuvat tai joilla on valmius kehittää hyvinvointimatkailutuotteita kansainvälisille matkailijoille. Tuotteiden ja matkailupalvelujen täytyy sijaita vetovoimaisissa matkailukohteissa, olla yksittäismatkailijalle helposti saavutettavia ja mielellään ympärivuotisia sekä räätälöitävissä niin aasialaisille kuin eurooppalaisillekin matkailijoille.

Ehdotuksista valitaan TOP 20 – tuotetta, jotka lanseerataan ITB-messuilla Berliinissä maaliskuussa 2017. Palkitut tuotteet saavat ”Authentic FinRelax Experience” statuksen Visit Finlandin MyStay -tuoteportaaliin, medianäkyvyyttä, myyntikanavakontakteja sekä runsasta näkyvyyttä FinRelax-ohjelman markkinointitoimenpiteissä.

Lue lisää [tästä](#).

Culture Finland avasi kilpailun kulttuurimatkailun kärkituotteille – kilpailu avoinna 11.12. saakka

Visit Finlandin Culture Finland valtakunnallinen katto-ohjelma etsii suomalaisten kulttuurimatkailutuotteiden parasta tarjontaa. Kilpailuun kutsutaan mukaan kulttuurimatkailutoimijat, joilla on houkuttelevia, kansainvälisille matkailijoille suunnattuja sisältöjä ja kiinnostus edustaa Suomen kulttuurisen matkailutarjonnan kärkeä. Kilpailun tuloksena valitaan 20 kärkituotetta, jotka ovat näkyvästi mukana kulttuurimatkailun myynti- ja markkinointitoimenpiteissä vuonna 2017. Lisätiedot ja ilmoittautuminen Visit Finlandin [nettisivuilla](#).

Lisätietoja: Susanna Markkola, projektipäällikkö, Culture Finland -katto-ohjelma, Visit Finland puh. 046 9234272, susanna.markkola@visitfinland.com

HANKKEIDEN KUULUMISIA JA TILAISUUKSIA

Matka-Töysästä uusi myyjä maakunnan matkailuyrityksille – nyt kartoitetaan yhteistyökumppaneita ja myytävii tuotteita. Tilaisuus 8.12. klo 9.30-14

Tervetuloa **Ruuhipirtille 8.12. klo 9:30 – 14:00** kuulemaan Matka-Töysän suunnitelmista sekä yhteisistä myynti- ja markkinointitoimenpiteistä. Tilaisuudessa kartoitetaan yhteistyöstä kiinnostuneita yrityksiä sekä keskustellaan paketoinnista, tarpeista ja toiveista myyntiin tuleviin tuotteisiin liittyen. Päivän aikana kuulet myös mahdollisuudesta lähteä mukaan yritysryhmän toimintaan. Yritysryhmässä voi toteuttaa konkreettisia sekä kotimaahan että saksankielisen Keski-Eurooppaan kohdentuvia markkinointi- ja myyntitoimenpiteitä. Yritysryhmässä on mukana myös vähintään 1 mahdollinen myyntikanava (DMC-, incoming- tai matkanjärjestäjätoimisto).

Ilmoittaudu viimeistään 2.12. mennessä [tästä](#).

Lisätietoja

8.2. tilaisuudesta: Suvi Ahonen, projektipäällikkö, JAMK, puh. 050 4328 725, suvi.ahonen@jamk.fi, Sanna Ojala, projektiassistentti, JAMK, puh. 050 412 0491 sanna.ojala@jamk.fi, www.virtaavientiinjaverkostoihin.fi

Matka-Töysän toiminnasta: Pia Tuominen, Matka-Töysä, puh. 044 733 6424, pia.tuominen@matkatoysa.fi, <http://www.matkatoysa.fi/info>

Keski-Suomen retkeilyreitit maailmankartalle – hanke aloittanut

Pitkään valmisteltu Keski-Suomen mukaanlähtö kesäaktiviteettien yhteiseen Outdoors Finland – portaaliin on saatu vihdoinkin käyntiin. Hanke on saanut rahoituksen Manner-Suomen Maaseudun kehittämissuunnitelman kautta. Hankkeen tavoitteena on edistää Keski-Suomen luontomatkailua ja sen tarjoamia liiketoimintamahdollisuuksia parantamalla keskeisten retkeilyreittien tunnettuutta, yritysmahtoisuuksia, palveluita sekä alueen toimijoiden

yhteistyötä. Hankkeessa pyritään parantamaan alueen retkeilyreittien näkyvyyttä ja saavutettavuutta kuluttajien keskuudessa niin paikallisella, kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla. Hanke on mukana Visit Finlandin koordinoiman Outdoors Finland - kansainvälistymisohjelmassa.

– Tervetuloa Suomen kattavaan retkeilyportaaliin. Pyöräile, meija ja vaella!

**Outdoors Finland – Retkeily
Suomessa**

Toteutusta koordinoi Jyväskylän ammattikorkeakoulu ja osatoteuttajana on Metsähallituksen luontopalvelut.

Lisätiedot: Projektipäällikkö Mirva Leppälä, mirva.leppala@jamk.fi, p. 050 431 7574

Stopover Keski-Suomi -hankkeen toimenpiteitä 2017

Päivi Heikkalan vetämän hankkeen toimenpiteiden tavoitteet tukevat matkailustrategiaa. Vaikka hankkeen nimi viittaa valtakunnalliseen kärkiteemaan hankkia yhä enemmän aasialaisia matkailijoita, tämän hankkeen tuoteistuksessa mennään Finrelax-tuotteet edellä. Finrelax-tuotteet tukevat myös saunamaakuntabrändiä.

Kansainvälisille asiakkaille soveltuvien tuotteiden kehittämiseksi hanke on yhteistyössä VisitJyväskylän kanssa toteuttanut kaksi tuotetyöpajaa. Kolmas työpaja järjestettiin marraskuun puolivälissä yhdessä VisitLahden kanssa. VisitLahden toimistolla on matkanjärjestäjäoikeudet eli yritys voi olla myyjänä yhteisissä tuotteissa. Yhteistyötä tehdään myös Visit Finlandin Slow Finland –kampanjassa. Lisäksi Stopover –hanke toteuttaa kesällä 1-8.7.2017 toisen kerran Keski-Suomen saunamaakuntaviikon.

Stopover Keski-Suomi – hanke osallistuu seuraaviin myyntitapahtumiin:

14-17.1.17 Nordic Bloggers' Experience -bloggarit pretourilla
18.1.2017 Meet Finland Workshop ja 19-22.1.2017 Matka 2017
27.4.2017 Sales Run Amsterdam
12.–14.9.2017 Sales Run Hamburg, Hannover, Berlin
Syyskuu: Moi Moi Workshop Etelä-Korea, Japani, Taiwan
25.–27.10.2017 ITB Asia, Singapore
21.–23.11. Sales Run Geneve, Zürich, Baden
Lisätietoja: projektipäällikkö Päivi Heikkala, puh. 050 304 8467
Email: paivi.heikkala@visitcentralfinland.com

MYYNTI- JA MARKKINOINTITAPAHTUMAT

**Matkamessut 2017
19–22.1.2017**

Ruokaretki Suomeen Matka 2017 –messuilla

Suomen Messut suunnittelee Matka2017 messuille ruokamatkailun osastoa, johon haetaan Suomen ruokamatkailun kärkituotteita /-yrittäjiä. Yhteisosasto kokoaa suomalaiset ruokamatkailutoimijat ja ruokamatkailun edistäjät yhteiselle alueelle Matkamessujen Tasty Traveeliin. Alue nostaa esiin Suomen matkailuun liittyviä ruokamatkailutuotteita ja kertoo messuilla kävijöille maamme upeista mahdollisuuksista ruokaelämysten saralla. Alueen suunnittelussa Matkamessujen lisäksi mukana ovat mm. ELO-säätiö, Visit Finland, Haaga Helia, MTK, Maa- ja kotitalousnaiset, Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät ry ja Ruokatieto Oy. Osallistumiskustannus: € 1.180+ alv / yritys. Löytyisikö Keski-Suomesta kiinnostunut osallistuja? Lisätietoja anna.molander-bry@messukeskus.com

Matkailun myyntikierros SUOMA 2017: 6.2. Oulu, 7.2. Kuopio, 8.2. Jyväskylä ja 9.2. Lappeenranta

Kotimaan suurin matkailun myyntitapahtuma SUOMA kokoaa jälleen yhteen matkailualan ammattilaiset ja palveluntarjoajat ympäri Suomen. Tule tapaamaan vanhoja ja uusia asiakkaita ja näe miksi kymmenet matkailuyritykset eivät koskaan jää pois SUOMA-kiertueelta! SUOMA-kiertueen tavoitteena on lisätä matkailualueiden, käyntikohteiden ja matkailuyritysten ryhmämyyntiä. SUOMA on erinomainen paikka kertoa uutuuksista ja tutustua samalla kilpailijoiden tarjontaan.

Vieraiksi tapahtumiin kutsutaan henkilöitä, jotka yrityksessään tai yhdistyksessään vastaavat matkojen, virkistyspäivien ja kokousten järjestämisestä. Tapahtuma on kutsuvieraille maksuton. **Myyjiksi** ovat tervetulleita alueorganisaatiota, matkailualueita, hotelleita, teattereita ja matkailuyrityksiä. Voit osallistua koko kiertueelle tai vaikka vain yhteen tapahtumaan.

Hinnat: Suoma ry:n jäsenyritykset: 565 € / pöytä / paikkakunta (tarkista alueesi matkailutoimistosta)

Muut: 655 € / pöytä / paikkakunta. Hintoihin lisätään alv 24 %.

Lue lisää tapahtumasta osoitteessa www.ykkosmedia.fi/suoma

Ilmoittautumiset viimeistään 10.1.2017 osoitteessa <https://www.lyyti.in/157410-174898424/fi>

Keski-Suomi lähelläsi – tapahtuma Seinäjoella 16.3.2017 klo 14–17.30

Keski-Suomen matkailuväki tekee maaliskuulla myynti- ja markkinointi-iskun Seinäjoelle. Etelä-Pohjanmaan alue, Seinäjoki ympäristökuntineen, on Keski-Suomen matkailupalveluiden kannalta erittäin otollista aluetta. Järjestämme asiakastilaisuuden Seinäjoen uuden jalkapallostadionin kokoustiloissa.

Asiakkaiksi tilaisuuteen kutsumme pääasiassa yhdistysten ja järjestöjen ryhmämatkoja suunnittelevia henkilöitä sekä yritysten edustajia. **Myyjinä** tilaisuudessamme ovat Keski-Suomen alueen matkailuyrittäjiä sekä matkailutoimistojen edustajia. Myyjien lukumäärää ei rajoiteta, mutta vähintään 20 myyjää on minimi, että matkailutapahtuma järjestetään. Tilaisuudessa on mahdollista myydä tuotteita ja palveluita sekä maistattaa tuotteita.

Osallistumismaksu: kustannukset tilaisuuden järjestelyistä jaetaan osallistujien kesken, ja kustannukset pyritään pitämään mahdollisimman alhaisina. Kustannuksarvio on noin 160 euroa/yritys/1 edustaja (alv 0 %). Mikäli yrityksestä on useampi edustaja, lisämaksu 2. edustajasta on 20 €. Osallistumismaksulla yritys saa käyttöönsä myyntipöydän. Yhteiskuljetusta koko myyjäjoukolle ei tällä kertaa järjestetä, vaan osallistujat voivat seuduittain sopia omista kulkujärjestelyistä.

Jos olet kiinnostunut osallistumisesta, pistä viesti 15.12. mennessä oman seutusi yhteyshenkilölle

VisitJyväskylä / Maija Nurminen, puh. 014 266 0113, maija.nurminen@jkl.fi

Keuruu / Leena Jaatinen, puh. 040 510 6699, leena.jaatinen@keuruu.fi

Äänekoski / Outi Raatikainen, puh. 040 195 1230, outi.raatikainen@aanekoski.fi

Viitasaaren seutu / Tarja Pasanen, puh. 040 703 1205, tarja.pasanen@witas.fi

muut alueet / Leena Pajala, Keski-Suomen liitto, puh. 040 595 0015, leena.pajala@keskisuomi.fi

Oletko kuullut Johkusta?

Gofinland, Retkipaikka ja Johku tarjoavat matkailuyrittäjille yhteistyössä rakentamaansa uuden ajan digitaalista myynti- ja markkinointikanavaa, lisätiedot www.johku.fi

SEMINAAREJA JA TILAISUUKSIA

Palveluaaltoja-messut 2.12.klo 10-14,

Jamk Pääkampus, Rajakatu 35, C-siipi, Jyväskylä

Jyväskylän ammattikorkeakoulun restonomiopiskelijat ovat syksyn aikana kehittäneet uusia palveluinnovaatioita matkailuyrityksille. Toimeksiantoja ovat tällä kertaa antaneet mm. Tertin Kartano, 4Event, Hotelli Cumulus Jyväskylä, Hotelli Alba, Savutuvan Apaja, Laajis Oy ja Komppa-Seppälän tila.

Vapaa pääsy, ei ennakkoilmoittautumista. <http://www.jamk.fi/fi/Tapahtumat/palveluaaltoja2/>

Hungry for Finland – ruokamatkailun aikaansaannoksia 20.1.2017

Ennakotietona Matka-messuilla järjestettävä Hungry for Finland – ruokamatkailu nosteessa, Ruokamatkailustrategian aikaansaannoksia, pe 20.1.2017 klo 9.00–12.00. Ilmoittautuminen tapahtuu joulukuussa SMALLin matkatieto-ohjelman kautta.

Matkatieto–koulutus

Matkamessujen yhteydessä järjestettävät koulutustilaisuudet. Vuoden 2017 seminaaritarjonta julkaistaan joulukuun alussa www.matkatieto.fi

OPINTOMATKA

Benchmarking matka Saksan Baijeriin 22–26.02.2017

Rautalammin-Konneveden luontomatkailualueella toteutettava Kiehtova maisema – hanke järjestää kaikille kiinnostuneille avoimen benchmarking matkan 22-26.2.2017. Matkan kohteeksi on valittu Baijerin alue Saksassa. Baijeri on tunnettu kauniista luonnostaan ja rikkaasta maaseudun kulttuuristaan, joten nähtävää ja koettavaa riittää. Käydään Baijerin suurimmilla matka- ja vapaa-ajan messuilla Münchenissä ja kerätään messukokemusta. Matkan toinen pääkohde on Baijerin Metsä eli Saksan vanhin kansallispuisto. Opintomatkan tarkoitus on käydä maailmalla keräämässä hyviä käytänteitä, joita jälkikäteen voidaan soveltaa tai monistaa omaan toimintaan.

Katso lisätietoja ja ilmoittaudu: <http://etela-konnevesi.fi/kiehtova-maisema/benchmarking-matkat/saksa-2017/>

Matkanjohtajana toimii projektipäällikkö Rositsa Bliznakova. Saksassa on mukana suomenkielinen opas. Matkanjärjestäjänä Saksan puolella on Top Bavaria Travel.

Matkan hinta on arviolta 550 €/osallistuja (riippuu mm. H1/H2-huone). Matkan ensimmäinen erä (50 %) laskutetaan jo tämän vuoden puolella ja loput matkan toteuttamisen jälkeen

Sitovat ilmoittautumiset 12.12.2016 mennessä yllä olevan nettilinkin kautta. Osallistujien määrä max. 20, varmistaa paikkasi heti!

*****

Uutiskirjeen kokosi

Leena Pajala

matkailukoordinaattori

KESKI-SUOMEN LIITTO

P. 040 595 0015

leena.pajala@keskisuomi.fi